

2007-05-22

Till: Statens strålskyddsinstitut, SSI
171 16 Stockholm

Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, MKG:s, yttrande över Statens strålskyddsinstituts, SSI:s, förslag till föreskrifter och allmänna råd om friklassning av material, lokaler och byggnader vid verksamhet med joniserande strålning

Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, MKG, har beretts tillfälle att lämna synpunkter på det rubricerade förslaget och har följande att anföra.

0. Inledningsvis vill Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, MKG, hänvisa myndigheten till innehållet i rapporten *Out of Control – On Purpose: DOE's Dispersal of Radioactive Waste into Landfills and Consumer Products* som getts ut den 14 maj 2007 av Nuclear Information and Resource Service, NIRS. Rapporten ger en överblick av hur frågor om hur material hanteras vid markdeponering och friklassning i USA. Rapporten är av intresse för denna remiss och MKG har velat studera rapporten inför detta yttrande. Rapporten är även av intresse för den remiss om markdeponering av lågaktivt avfall som MKG yttrade sig över 07-04-13. Rapporten kan laddas ner på NIRS hemsida:
<http://www.nirs.org/radwaste/outofcontrol/outofcontrol.htm>

1. Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, MKG, saknar en genomgång av hur annan lagstiftning, främst miljöbalken, kan påverka förslaget på föreskrifter. En sådan genomgång bör föregå ett beslut om föreskrifterna.

2. Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, MKG, menar att föreskrifterna inte i hög nog utsträckning tar hänsyn till försiktighetsprincipen vad gäller joniserande strålningens påverkan på människa och miljö. Eftersom effekterna av joniserande strålning på människa och miljö ännu inte kan anses fullt ut förstådda och kartlagda måste en större hänsyn tas till att framtida kunskap kan innebära att gränsvärden för aktivitetsnivåer, som idag anses vara tillförlitliga, måste skärpas. De gränsvärden för utsläpp av radioaktiva ämnen och för friklassning av material som finns i världen idag är dessutom satta för att tillåta omfattande kärnteknisk verksamhet av militär och civil karaktär i världen. Dessa gränsvärden är därför hårt kopplade till ekonomiska och säkerhetspolitiska intressen vilket gör att det kan ifrågasättas om de kan utgöra ett beslutsunderlag för friklassning av material.

3. Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, MKG, menar att om försiktighetsprincipen strikt ska tillämpas ska inga material som kommer från kärnteknisk eller annan verksamhet och som har förhöjda aktivitetsnivåer av radioaktivitet få föras ut i samhället genom friklassning. Detta ska gälla oavsett om idag internationellt erkända gränsvärden underskrids.

4. Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, MKG, menar att om Statens strålskyddsinstitut, SSI, ändå beslutar om regler som möjliggör friklassning av radioaktivt material måste detta material och produkter som innehåller materialet märkas och registreras i ett register. Detta för att vid en framtida förändrad kunskap om effekterna av joniserande strålning på människa och miljö möjliggöra att materialet i stället slutförvaras som avfall.

5. Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, MKG, menar att märkning och registrering av friklassat radioaktivt material är speciellt viktigt för metaller. MKG har noterat och förstår den svenska metallindustrins oro för slutkundernas ovilja att få radioaktivitet i konsumentprodukter eller andra produkter.

6. Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, MKG, menar att export av friklassat material ska vara förbjudet. Eftersom det kan bli svårt att avyttra friklassat material, märkt eller omärkt, inom landet, är det viktigt med ett förbud mot export för att förhindra att materialet hamnar i ett land med sämre möjligheter att spåra materialet.

Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, MKG, menar att även import av friklassat material bör förbjudas för att skydda allmänheten mot material som friklassats enligt regelverk som är mindre strängt än det svenska.

7. Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, MKG, menar att lokaler och byggnader som friklassas tydligt ska märkas som friklassade, både fysiskt och i byggtillstånds- och planhandlingar.

8. Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, MKG, menar att under inga omständigheter ska 3 § strålskyddsförordningen ändras så att Statens strålskyddsinstitut, SSI, får möjlighet att föreskriva om undantag från strålskyddslagen i dess helhet. Om de föreslagna föreskrifterna om friklassning förutsätter en sådan förändring måste förslaget revideras.

Med vänlig hälsning,

Johan Swahn

kanslichef MKG
johan.swahn@mkg.se